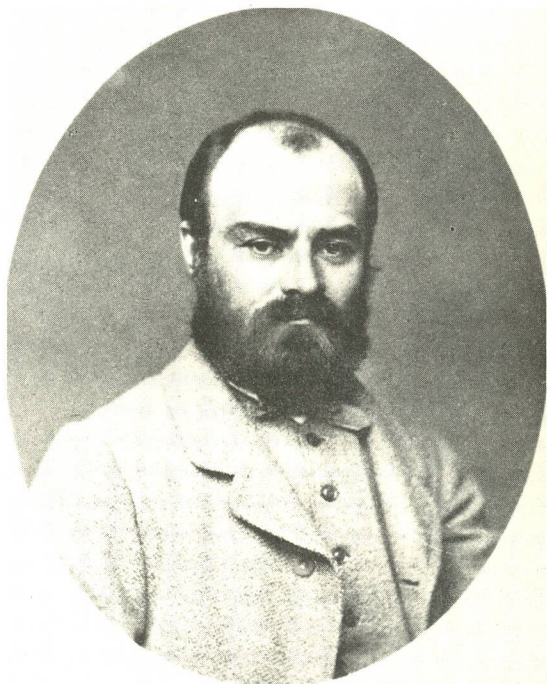

VUYLSTEKE, Julius Perus, advocaat, politicus, publicist, boekhandelaar (Gent 10 november 1836 - Gent 16 januari 1903).

Als zoon van Barbara Albertina Devisscher, huiswerkster, werd Julius Vuylsteke op 23 april 1851, toen zijn moeder in het huwelijk trad met Jourdan Maxime Vuylsteke, als diens zoon gewettigd. Jourdan Maxime Vuylsteke was advocaat en werd raadsheer aan het Hof van Beroep te Gent. Julius volgde middelbaar onderwijs aan het Gentse atheneum en studeerde van 1853 tot '59 rechten aan de Rijksuniversiteit. Op 11 juni 1867 trad hij in het huwelijk met Hortensia Theresia van Dinter, dochter van een Gents fabrikant. Tussen 1859 en '75 oefende hij het advocatenberoep uit, maar werd in 1875 boekhandelaar. Op 6 december 1869 werd hij gemeenteraadslid; hij bleef dat tot eind 1875. Intussen was zijn poging om een parlementaire loopbaan te beginnen in 1874 mislukt. In 1895 kreeg hij van het Gents stadsbestuur de opdracht een cartularium van de Gentse stads- en baljuwrekeningen op te stellen. Dit werk heeft hij niet meer voltooid.

De oorsprong van Vuylstekes Vlaamsgezindheid ligt in het Gents atheneum. Hij kreeg er les van J.F.J. Heremans, die op zijn leerlingen een zeer grote invloed uitoefende. Dat die invloed in Vlaamse richting bij vader Vuylsteke, die tot de Fransgezinde Gentse burgerij behoorde en bars, humeurig en driftig van aard was, niet in goede aarde viel, kon Julius er niet van weerhouden als leerling van poësis het studentengenootschap 't Zal wel Gaan op te richten. Was de vereniging aan het

atheneum nooit echt opgebloeid, aan de universiteit richtte hij ze opnieuw op en het genootschap betekende weldra een belangrijke stimulans voor het Vlaams studentenleven en ving de jongeren, die Heremans enthousiast had gemaakt, aan de universiteit op. Vuylsteke was er de ziel van. Zijn eerder sombere maar grote persoonlijkheid oefende op zijn medeleden een diepgaande invloed uit en stimuleerde hun vrijzinnigheid, hun Vlaamsgezindheid en hun Grootnederlandse oriëntatie. Zijn publikaties in de almanak in de jaren vijftig wijzen verder op nog een interesse van Vuylsteke: de arbeiders. Zonder dat we van een echte sociale gerichtheid kunnen spreken, oordeelde Vuylsteke de arbeidersmassa het meest geschikte en tot dan toe ongebruikte werkterrein voor de V.B. (1857). Deze interesse is later echter volledig verdwenen. In 1861 publiceerde hij zijn brochure: *La question flamande et le Libéralisme*. Ongemeen groot is de invloed hiervan geweest, doordat Vuylsteke daarin tot de onverbreekelijke eenheid komt van Vlaams-zijn en liberaal-zijn, een idee die in de leuze *Klauwaard en Geus* populair werd gemaakt. Vuylstekes theorie laat geen ruimte voor andere flaminganten dan liberale flaminganten, omdat alleen het liberalisme de pijlers van de Vlaamse zaak - vrijheid, gelijkheid en beschaving - verdedigt. Vuylsteke oordeelt een absolute scheiding tussen al wat katholiek en liberaal is noodzakelijk, omdat de grondbeginselen van de twee richtingen te veel verschillen. Hij veroordeelt eveneens het onzijdig flamingantisme, dat buiten de bestaande partijen wilde werken. Dan formuleert hij de eisen die een eind moeten maken aan het tweederangs burgerschap van de Vlaamse Belg: lager, middelbaar en hoger onderwijs in het Nederlands; Nederlands als voertaal voor de administratie en het gerecht in Vlaanderen; een beroepsopleiding in het Nederlands voor handel, industrie, land- en tuinbouw; een eerlijke verdeling van de grondbelasting, de openbare werken en de openbare functies; ten slotte een Nederlandse vertaling van de grondwet en de andere wetten.

Met deze brochure deed Vuylsteke zijn intrede in de gevestigde Vlaamsgezinde rangen. Van dan af zou hij zijn theorie rechtlijnig toepassen en waar hij kon, een einde maken aan de toen nog steeds mogelijke samenwerking tussen liberale en katholieke flaminganten. Daar de liberale flaminganten te Gent de sterkste groep vormden en zich bij Vuylsteke aansloten, slaagde hij erin de scheiding in de bestaande groeperingen systematisch door te voeren. Dit kwam duidelijk tot uiting in het Vlaamsch Verbond te Gent. Deze organisatie, die alle flaminganten wilde verenigen, paste niet in de theorie van Vuylsteke, die dan ook de liberalen afzonderlijk organiseerde in het Vlaamsch Liberaal Komitee, in het begin nog als onderdeel van het Vlaamsch Verbond. In 1866 verlieten de liberalen definitief het Verbond en Vuylsteke bracht hen bijeen in de Vlaamsche Liberale Vereeniging, tegenhanger van de Fransgezinde *Association libérale*, om in de liberale partij zelf een machtsbasis te leggen en zo de Vlamingen vooruit te helpen.

Eenzelfde evolutie vinden we terug bij het oorspronkelijk neutraal Willemsfonds. Reeds in 1854 was Vuylsteke er lid van geworden. Twee jaar later trad hij uit, samen met de andere leden van 't Zal wel Gaan, waarschijnlijk omdat zij de houding van

het Willemsfonds te lauw achtten. In 1861 werd hij opnieuw lid en reeds in 1862 algemeen secretaris, zodat hij de liberalisering van het Willemsfonds kon doorvoeren, tegelijk met een reorganisatie die het veel actiever maakte dan voorheen en leidde tot de oprichting van regionale afdelingen, volksbibliotheken en de organisatie van voordrachtavonden, terwijl de kwaliteit en de kwantiteit van de volksboeken die het Willemsfonds uitgaf, werden verbeterd. Deze systematische liberalisering deed echter bij de katholieke flaminganten een gevoel van vervreemding ontstaan en leidde o.a. tot de oprichting van de katholieke tegenhanger van het Willemsfonds: het Davidsfonds (1875).

Behalve zijn werk in de eigen organisaties zorgde Vuylsteke voor een eigen weekblad: Het Volksbelang (1867). Begonnen als een blad, dat steunde op de bijdragen van gelegenheidscorrespondenten, ontwikkelde het zich tot het lijfblad van de Gentse liberale flaminganten. In 1869 werd het onafhankelijk van om het even welke drukker, toen Vuylsteke een naamloze vennootschap tot uitgave van het blad oprichtte. Trouw aan de Grootnederlandse idee van 't Zal wel Gaan, woonde Vuylsteke de Nederlandsche Taal- en Letterkundige Congressen bij en was een van de organisatoren van het IXde Congres te Gent in 1867. Hij reisde regelmatig naar Nederland, waar hij contacten aanknoopte, die dan op de Nederlandsche Congressen versterkt werden.

Vuylstekes Nederlandse overtuiging was niet anti-Belgisch. Overtuigd van de hulp die het Noorden aan de Vlamingen kon bieden, ijverde hij voor een steeds hechtere culturele samenwerking. Op politiek vlak streefde hij echter helemaal geen hereniging met Nederland na. Een van de weinige resultaten, die de strenge scheidingspolitiek van Vuylsteke opleverde, was een aantal politieke mandaten in de Gentse gemeenteraad. Vuylsteke zelf legde op 6 december 1869 de eed als gemeenteraadslid af en bleef dit tot 1875. Hoewel hij voortdurend pogingen aanwendde om via zijn ambt de toestand van de Vlamingen te Gent te verbeteren, hadden zijn inspanningen slechts weinig succes, doordat vooral de Fransgezinde liberalen te Gent de macht in handen hielden. Wel bereikte hij de oprichting van een bezoldigde Nederlandse toneelgroep. Dit veroorzaakte echter het einde van de gesubsidieerde Vlaamse toneelmaatschappijen. Zijn pogingen om het Nederlands een betere plaats in het stedelijk onderwijs te bezorgen leden steeds opnieuw schipbreuk. Onder zijn aandrang ging de stad over tot aankoop van de ingangspoort van het Gravensteen. Hierdoor werd een begin gemaakt met de redding van de vroegere grafelijke burcht. In 1874 was hij kandidaat voor de parlementsverkiezingen. Toen hij niet gekozen werd, besloot hij de politiek definitief vaarwel te zeggen, als zijn mandaat als gemeenteraadslid in 1875 eindigde. Terzelfdertijd trok hij zich terug als advocaat en vestigde zich als boekhandelaar.

Als advocaat was Vuylsteke geen groot succes geweest. Slechts een paar maal trad hij op als verdediger van de Vlaamse zaak: toen hij in 1860 poogde een Vlaams advocatengenootschap te Gent op te richten - dat mislukte - en toen hij in 1863 Karsman verdedigde en samen met zijn cliënt het Brusselse Hof van Beroep verliet, toen men hem daar verbod in het Nederlands te pleiten.

Na 1875 verliet Vuylstekelangzaam het toneel van de Vlaamse strijd. In 1883 werd hij, in opvolging van J.F.J. Heremans, weliswaar voorzitter van het Willemsfonds, maar hij moest met spijt aanzien hoe dit voortdurend leden verloor. Zijn eigen houding ten opzichte van het Willemsfonds werd ge-laakt door twee Brusselse bladen, Flandria en De Flamingant, die hem verweten het Fonds als uitgever te misbruiken. Langzaam liet hij zelf de leiding in handen van Vercoullie overgaan. Hij verscheen alleen nog in het openbaar om de vieringen van 't Zal wel Gaan bij te wonen. De fel omstreden figuur Vuylsteke, die omwille van zijn eigen compromisloos streven om systematisch katholieke en liberale Vlaamsgezinden te scheiden, veel tegenstanders had, werd in 1886 niet tot lid van de nieuwe Koninklijke Vlaamse Academie voor Taal- en Letterkunde gekozen. Zijn grote katholieke tegenstander te Gent, Frans de Potter, werd er echter secretaris van. In 1889 werd Vuylsteke wel briefwisselend lid van de Académie royale de Belgique en in 1892 werd hij er werkend lid van, zonder er ooit veel te presteren. De laatste jaren van zijn leven verdween hij uit het Willemsfonds (1896) en hield zich bezig met onderzoekingen in verband met Gents middeleeuws verleden. Ziek en levensmoe trok Vuylsteke zich volledig uit het culturele en politieke leven te Gent terug, waarna hij na een langdurige ziekte stierf.

Vuylsteke is een persoon vol tegenstellingen. Hoewel gekarakteriseerd door zijn tijdgenoten als een somber mens, is hij de auteur van een paar bundels gedichten: liefdesgedichten in *Zwijgende Liefde* (1860), gedichten die het vrolijke studentenleven bezingen in zijn bundel *Uit het studentenleven en andere gedichten* (1868). Zijn houding ten opzichte van niet-liberale Vlaamsgezinden is moeilijk precies te omschrijven. Vuylsteke zelf zag zijn leven enigszins als een mislukking en trouw aan zijn eigen sombere geest weigerde hij in zijn testament elke eerbetuiging bij zijn begrafenis. Op de dag van zijn begrafenis, 19 januari 1903, richtten zijn vrienden het Julius Vuylstekefonds op, als onderdeel van het Willemsfonds en met als doel de uitgave en de verspreiding van goedkope, Vlaamse en vrijzinnige literatuur.

WERKEN: Artikelen in *Studentenalmanak van 't Zal wel Gaan* (1855 vlg.); *De Nederlandsche Spectator* (1860 vlg.); *Handelingen van de Nederlandsche Congressen* (1865 vlg.); *Volksalmanak van het Willemsfonds* (1866 vlg.); *Het Volksbelang* (1867 vlg.); *Bulletin Communal de la ville de Gand* (1871-'75); *Jaarboek van het Willemsfonds* (1872 vlg.); *Bulletin de l'Académie royale des sciences, des lettres et des beaux-arts de Belgique* (1893); *Handelingen van de Geschied- en Oudheidkundige Kring van Gent* (1894 vlg.). - **Boeken:** *La question flamande et le libéralisme* (1861); *Korte statistieke beschrijving van België* (1865-'69); *Exposé sommaire de l'état statistique de la Belgique, introduction* (1870); *Verslagen der Commissiën van financiën en van Openbaar Onderwijs en Schoone Kunsten over den aanloop van den ingang van het Gravenkasteel* (1872); *Verzamelde Gedichten* (1861); *Verzamelde Prozaschriften*, 3 dln. (1887-'88); *Klauwaard en Geus. Bloemlezing uit de politiek prozaschriften en Gedichten* (1905).

LITERATUUR: M. Rudelsheim, *J. Vuylsteke*, in *Den Gulden Winkel*, jg. 1 (15 maart 1902); - P. Fredericq, *Julius Vuylsteke* (1903); - J. Vercoullie, *J. Vuylsteke*, in *Annuaire de l'Académie royale de Belgique*, jg. 61 (1905, p. 149-190); - P. Fredericq, *Schets eener Geschiedenis der Vlaamsche Beweging*, II-III / I (1906 en 1908); - N. de Pauw, *Herinneringen uit mijne jeugd*, in *Studentenalmanak van 't Zal wel Gaan* (1921, p. 99-121); - H.J. Elias, *Geschiedenis van de Vlaamse Gedachte*, III (1964, p. 55-80). LUDOVIC VALCKE